

Danskere uden økonomisk sikkerhedsnet

Sværere at få kontanthjælp med alderen

Det økonomiske sikkerhedsnet ved ledighed udgøres i Danmark af dagpengeforsikring og kontanthjælp. Mange danskere har dog ikke et økonomisk sikkerhedsnet, da de enten ikke er forsikrede eller ikke kan modtage kontanthjælp. For at kunne modtage kontanthjælp må man ikke kunne blive forsørget ved ægtefællens indkomst eller af egen formue. Knap 86 procent af de 50-54-årige i arbejdsstyrken, der ikke forsikret mod ledighed, kan heller ikke få kontanthjælp, hvor det er langt færre, der står uden et økonomisk sikkerhedsnet blandt de yngre aldersgrupper.

af Senioranalytiker **Mie Dalskov Pihl**

26. januar 2012

Analysens hovedkonklusioner

- For at være berettiget til kontanthjælp ved ledighed, må man ikke kunne blive forsørget ved ægtefællens indkomst eller af egen formue.
- Der er færre blandt de ældste i arbejdsstyrken, som ville kunne modtage kontanthjælp ved ledighed. Knap 86 procent af de 50-54-årige, der ikke er medlem af en a-kasse, kan heller ikke få kontanthjælp, mens det er langt færre, der står uden et økonomisk sikkerhedsnet blandt de yngre aldersgrupper.
- 9 ud af 10 blandt de 50-54-årige i arbejdsstyrken har en formue, der er for stor. 64 procent kan ikke få kontanthjælp fordi de har friværdi i boligen, mens knap 41 procent ikke kan få pga. ægtefællens indkomst.

Kontakt

Senioranalytiker
Mie Dalskov Pihl
Tlf. 33 55 77 20
Mobil 26 20 40 36
md@ae.dk

Kommunikationsmedarbejder
Mikkel Harboe
Tlf. 33 55 77 28
Mobil 28 36 87 50
mh@ae.dk

Få blandt de ældste i arbejdsstyrken ville kunne få kontanthjælp

Ved hjælp af Finansministeriets Lovmodelregister er det muligt at afgøre, om den enkelte er berettiget til kontanthjælp.

For at man kan modtage kontanthjælp, hvis man bliver ledig, må man ikke kunne blive forsørget på anden vis – eksempelvis ved ægtefællen eller af egen formue. Med hensyn til formue, kan enlige ikke modtage kontanthjælp, hvis de har en likvid formue på mere end 10.000 kr. For ægtepar er formuegrænsen på over 20.000 kr.

I denne analyse ses der på, hvor mange 18-54-årige i arbejdsstyrken, der ville kunne få kontanthjælp både blandt a-kassemedlemmer og ikke-medlemmer. For dem, der ikke er medlem af en a-kasse, er kontanthjælp eneste mulighed for offentlig hjælp. Analysen viser dog også om nuværende medlemmer ville kunne få kontanthjælp. En situation hvor a-kassemedlemmer ikke kan få dagpenge kan f.eks. være, hvis de falder ud af dagpengeperioden, der netop er sat ned til 2 år.

Det er dog vigtigt at huske på, at det ikke er givet, at netop de a-kassemedlemmer, der her er fokus på, også er dem, der falder ud af dagpengesystemet¹. Ikke desto mindre viser tallene en generelt tendens om sammenhængen mellem alder og mulighed for kontanthjælp – altså hvor godt et økonomisk sikkerhedsnet, der er for den enkelte og familien.

Tabel 1 viser, at færre blandt de ældste i arbejdsstyrken ville kunne få kontanthjælp. Knap 93 procent af de 50-54-årige i arbejdsstyrken kan ikke få kontanthjælp – uanset a-kassetilknytning – mens det er langt færre, der står uden et økonomisk sikkerhedsnet blandt de yngre aldersgrupper.

Sætter man fokus på de, der står uden for medlemskab af en a-kasse, så er 86 procent uden mulighed for kontanthjælp blandt de 50-54-årige, mens tallet for de yngste aldersgrupper er på omkring 60 procent.

Tabel 1. Andel af arbejdsstyrken, der ikke kan få kontanthjælp fordelt på aldersgrupper

	Ikke-forsikret	Forsikret	Alle
		Pct.	
18-24 år	59,4	70,2	63,5
25-29 år	64,3	78,7	74,9
30-34 år	73,2	84,7	82,6
35-39 år	76,1	87,9	86,3
40-44 år	77,0	89,6	88,0
45-49 år	81,3	91,5	90,2
50-54 år	85,7	93,6	92,7
Total	71,6	88,0	84,9

Anm: Tabellen viser arbejdsstyrken for 18-54-årige fordelt på om de kan få kontanthjælp.

Kilde: AE på baggrund af Lovmodellens registergrundlag (2010). Alle indkomster og formuer er fremskrevet til 2011.

¹ De dagpengemodtager, der ryger ud af systemet, pga. mere end to års ledighed, vil måske have brugt af deres formue, således at flere kunne få kontanthjælp.

Tabel 2 viser, at den altoverskyggende årsag til at de 50-54-årige ikke kan få kontanthjælp er, at formuen er for stor. I analysen er der ikke set på pensionsopsparinger men udelukkende, hvad der er indstående på opsparingskonti, aktier og obligationer, og mere end 9 ud af 10 blandt de 50-54-årige i arbejdsstyrken har altså en formue, der er så stor, at man regner med at familien kan leve af de opsparede midler.

64 procent kan ikke få kontanthjælp fordi de har friværdi i boligen, mens knap 41 procent ikke kan få pga. ægtefællens indkomst.

Tabel 2. Årsager til at 50-54-årige ikke kan få kontanthjælp

	Pct.
Formue	93,6
Friværdi	64,3
Ægtefællens indkomst	41,3
Samlet andel uden mulighed	92,7

Anm: Tabellen viser årsagen til ikke at kunne få kontanthjælp for de 50-54-årige i arbejdsstyrken. Der kan godt være flere årsager, hvorfor andelen summer til over 100,0 pct.

Kilde: AE på baggrund af Lovmodellens registergrundlag (2010). Alle indkomster og formuer er fremskrevet til 2011.

Boks 1. Beskrivelse af metode

Ved hjælp af kontanthjælpslovgivningen og Danmarks Statistiks registerdata er det undersøgt, hvor mange i arbejdsstyrken, der ikke kan få kontanthjælp uanset om de er medlem af en a-kasse. Undersøgelsen bygger på Lovmodellens registeroplysninger for befolkningen pr. 1. 1. 2010. Analysen omfatter alle i arbejdsstyrken i alderen 18-54 år (ekskl. Studerende og beskæftigede med løntilskud). Bemærk, at denne analyse adskiller sig fra tidligere analyser, da man dels ser på alle i arbejdsstyrken (dvs. også ledige) og dels undersøges også de, der er medlem af en a-kasse i dag.

Alle indkomstoplysninger samt oplysninger om likvid formue og friværdi i bolig er fremskrevet til 2011-niveau. Boligværdien er fremskrevet med boligprisudviklingen fra Realkreditrådet frem til ultimo 2010 på detaljeret niveau. Herefter er AE's prognose for boligprisudvikling for 2011 indregnet. Boliggælden er fremskrevet med den makroøkonomiske udvikling i realkreditudlån fraregnet nye udlån. Lønindkomsten er fremskrevet med lønudviklingen for faglærte i Finansministeriets familietypemodell. Aktiebeholdningen er fremskrevet med kursværdien ultimo 2010, og den resterende formue er fremskrevet med renteutviklingen.

Hvis man bliver ramt af ledighed uden at være medlem af en a-kasse eller hvis man af anden årsag ikke kan få dagpenge, kan kontanthjælp være en mulighed. For at få kontanthjælp er det dog et krav, at den ledige ikke kan blive forsørget på anden vis f.eks. af ægtefælle eller af egen formue (Se lov om aktiv socialpolitik, §14, stk. 2). Dette betyder, at ledige, der ikke er medlem af en a-kasse, heller ikke kan få kontanthjælp, hvis følgende gælder for deres eller familiens økonomi:

Ægtefællen kan forsørge den ledige. Ifølge reglen om gensidig forsørgelsespligt kan den ledige ikke få kontanthjælp, hvis ægtefællen kan forsørge familien. Dette svarer til, at ægtefællens indkomst er større end den kontanthjælp, de to ægtefæller kunne have fået - dvs. to gange kontanthjælpssats.

For stor likvid formue. Enlige kan ikke modtage kontanthjælp, hvis den likvide formue er på mere end 10.000 kr. For ægtepar gælder en formuegrænse på over 20.000 kr.

Anden formue. Kommunen medregner også værdier af andre aktiver i formuen. Dette gælder eksempelvis friværdi i helårsbolig, friværdi i sommerhus samt værdi af både, heste, biler o. lign. Det er en vurdering i den enkelte kommune, hvor meget værdierne i sådanne aktiver skal indgå. Ifølge loven må ledige med egen bolig gerne have en formue af en sådan størrelse, der kan sikre en vis vedligeholdelse af boligen og en vis boligstandard. AE har i forbindelse med tidligere analyser været i kontakt med forskellige kommuner. Ydelsescentrene i kommunerne benytter forskellige grænser for, hvor stor friværdien af helårsboliger må være. I denne undersøgelse bruges en grænse på 350.000 kr. på helårshuse, mens al friværdi i fritidsbolig tæller med. For ægtefæller ses på den samlede friværdi, mens der for samlevende ses på hver enkelt ejerandel. I analysen indgår formueaktiver ud over friværdi i bolig og likvid formue ikke. Dette taler for, at antallet af personer, der hverken kan modtage kontanthjælp eller dagpenge i tilfælde af ledighed, i virkeligheden er langt højere end det tal, der findes her.

Generelt afhænger kontanthjælpssatserne af alder, bopæl og forsørgelsespligt. Satserne er højest for personer med forsørgelsespligt eller personer over 25 år. Personer under 25 år, der bor hjemme, får mindste sats. Normalt er aldersgrænsen for kontanthjælp 18 år, da de unge hermed bliver selvstændig hjælpsberettigede. Udbetalingen for de 18-årige følger deres egen økonomi, jf. ovenstående regler.

Analysen medtager de tre ovennævnte kriterier i form af likvid formue, anden formue og ægtefællers indkomst. Der ses derfor ikke på biler, heste, både eller andre aktiver, og der tages ikke stilling til, om boligen kan belånes eller sælges. Alle ejerboliger medtages, jf. ovenstående punkt 3. Der ses heller ikke på eventuel reduktion i hjælpen, dvs. f.eks. halvering i kontanthjælpen.